

Pisma procesowe w postępowaniach przed sądem rodzinnym z objaśnieniami i wzorami do pobrania

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Prawo rodzinne to normy prawne regulujące stosunki majątkowe i niemajątkowe między małżonkami oraz krewnymi, jak również stosunki wynikające z opieki, kurateli czy przysposobienia. Główne źródła prawa rodzinnego stanowią Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks cywilny oraz ustawy szczegółowe. Bez wątpienia stanowi ono bardzo specyficzny dział prawa cywilnego. Nadrzędnymi zasadami występującymi w prawie rodzinnym są: zasada dobra dziecka, zasada dobra rodziny, zasada szczególnej ochrony rodziny i dziecka przez państwo, zasada trwałości związku małżeńskiego, a także zasada równości małżonków. Jeśli mowa o tej pierwszej (w moim przekonaniu) najważniejszej zasadzie, to zauważyć trzeba, że dobro dziecka koresponduje z pojęciem nadrzędnego interesu dziecka wynikającego z przepisów Konwencji o prawach dziecka z 20.11.1989 r. przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.). W myśl przepisu art. 3 Konwencji o prawach dziecka: We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (post. z 31.1.2018 r., IV CSK 442/17, Legalis) dobro dziecka jest podstawową wartością, która wymaga priorytetowego traktowania w stosunku do interesów innych osób, także rodziców. Z treści art. 95 § 3 KRO wynika, że najistotniejszym elementem władzy rodzicielskiej jest jej funkcja ochronna w stosunku do dziecka. Jeżeli mowa o dziecku, a więc latach młodzieńczych, to przypominają mi się czasy szkolne. Mój nauczyciel przedmiotu Wiedza o społeczeństwie kilka razy zabrał nas, swoich uczniów, do sądu, abyśmy mogli zobaczyć, jak wygląda prawdziwa rozprawa. Wówczas interesowały nas najbardziej sprawy karne, gromadzenie i zabezpieczanie dowodów, ustalanie winy sprawcy, wymierzanie kary. Wydawało się wówczas, że postępowania karne są właśnie najtrudniejsze. Z biegiem lat, już jako praktykujący adwokat, zrozumiałam, że największym wyzwaniem są sprawy rodzinne, a w szczególności te z udziałem małoletnich. Istotną rolę w tego typu postępowaniach odgrywają również sędziowie rodzinni.

Wymaga się od nich nie tylko bardzo dobrej znajomości przepisów, ale orzekając w sprawach rodzinnych sędziowie przede wszystkim mają zabezpieczyć dobro dzieci, jak również zadbać o dobro osób słabszych – niepełnosprawnych, ubezwłasnowolnionych, cierpiących na choroby psychiczne. W mediach często pojawiają się informacje, że orzeczenie sędziego rodzinnego skrzywdziło dziecko, jego rodziców. Zostało wydane pochopnie, bez dogłębnej analizy sprawy. Z pewnością nie każda decyzja sędziów rodzinnych jest właściwa, wydane orzeczenie może być wadliwe, lecz jednak zauważyć należy, że sprawy te są niejednokrotnie nieprzewidywalne i wymagają sędziów szybkiej reakcji, od której zależy bezpieczeństwo czy życie innych. Sędziowie rodzinni zajmują się również sprawami małżeńskimi, hołdując zasadzie wyrażonej w art 18 Konstytucji RP: Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiając Państwu książkę „Pisma procesowe w postępowaniach przed sądem rodzinnym z objaśnieniami i wzorami do pobrania” czuję lekkie onieśmienie. Redakcja tej książki jest dla mnie pewnego rodzaju debiutem, choć pisma, które znajdują się w tej publikacji, sporządzałam w swojej praktyce zawodowej wiele razy, to jednak mam świadomość, jak ważnej kwestii one dotyczą: ochrona małżeństwa, stosunki między rodzicami a dziećmi, dobro małoletniego uświadamiają, że należało do tego wyzwania podejść nadzwyczaj poważnie. Pisma sądowe to pisma pochodzące od organów postępowania, a kierowane do uczestników postępowania (m.in. zarządzenia, postanowienia, wyroki, zawiadomienia). Natomiast pod pojęciem pism procesowych należy rozumieć wnioski i oświadczenia stron (innych uczestników) postępowania kierowane do organów poza rozprawą. Wspominam o tym nieprzypadkowo, gdyż w książce znajdą Państwo wyłącznie pisma procesowe. Zatem, dlaczego książka ta jest również adresowana do sędziów? Wspomniałam wcześniej, jak istotną kwestią w sprawie rodzinnej jest dobre przygotowanie sędziego do swojej roli i jak odpowiedzialne zadanie go czeka przy rozpatrywaniu tego rodzaju sprawy. Żywię nadzieję, że dzięki lekturze tej książki, będą mogli utrwalić swoją wiedzę lub nawet w niektórych aspektach ją poszerzyć. Truizmem jest twierdzenie, że publikacja jest adresowana przede wszystkim do uczestników postępowania rodzinnego, którzy występują przed sądem samodzielnie lub są zastępowani przez profesjonalnych pełnomocników. Może pojawić się w tym miejscu wątpliwość, dlaczego na prawniczym rynku wydawniczym pojawia się kolejna publikacja dotycząca wzorów w sprawach rodzinnych. Dodatkowo może pojawić się zarzut, że w bogatych zasobach sieci znajdziemy niemalże każdy wzór pisma procesowego. Zatem, dlaczego książka, którą Państwu przedstawiamy, jest tak unikatowa? Odpowiadając na to pytanie, uśmiecham się niczym student, który na egzaminie ustnym wylosował najlepszy zestaw pytań. Przede wszystkim nad książką pracowali nie tylko wybitni naukowcy, ale również praktycy prawa. Adwokaci, kurator sądowy, mediator, przyszła pani sędzia. Współautorzy na co dzień mają do czynienia z prawem rodzinnym, prowadząc własne kancelarie, kształcąc się w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, mediuąc ze zwaśnionymi stronami, czy przeprowadzając wywiady środowiskowe w ramach sprawowania funkcji kuratora sądowego. Biorąc pod uwagę, że każdy ze

współautorów ma własne doświadczenie wynikające ze swojej profesji, zadecydowaliśmy, by styl i forma pism nie były zupełnie jednolite, ale pokazywały odmienność, która wynika z różnorodnej praktyki każdego prawnika. Po drugie, nad czym chcę się głębiej pochylić, wyjątkowość książki wynika również z samej specyfiki metodyki sporządzania pism w sprawach rodzinnych. O ile w art. 126 KPC przedstawione zostały ogólne wymogi pism procesowych, to jednak regulacje związane ze sprawami rodzinnymi zawierają duże odmienności. I tak w KPC mamy w tytule VII dziale I. Postępowania w sprawach małżeńskich, dział II – Postępowania w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi. Tytuł VII w KPC brzmi „Postępowanie odrębne”, co już wskazywać może pewien różny, specyficzny rodzaj tego postępowania, będący odmiennym w porównaniu do „zwykłego” postępowania. Przykładowo wskazać można na art. 430 KPC (zakaz przesłuchiwania małoletnich poniżej 17. roku dzieci stron w postępowaniu o rozwód lub separację), art. 439 KPC (zakaz powództwa wzajemnego w sprawie o rozwód lub separację), art. 441 KPC (odmienności w postępowaniu dowodowym w sprawie o rozwód lub separację). Podobnie w postępowaniu nieprocesowym ustawodawca w KPC przewidział pewne odmienności w sprawach rodzinnych (art. 561–605 KPC). Jedną z takich ważniejszych różnic jest możliwość wytoczenia przez sąd opiekuńczy postępowania z urzędu (np. w przedmiocie ograniczenia władzy rodzicielskiej lub wydania innych zarządzeń opiekuńczych). Jest to jeden z wyjątków w procedurze cywilnej, która co do zasady zakłada kontradyktoryjność postępowania i hołduje zasadzie dyspozycyjności stron. Duże odmienności wiążą się również z prowadzeniem postępowania dowodowego, gdzie sąd może pewne dowody dopuścić również z urzędu lub kierując się „interesem małoletniego” czy też dobrem dziecka aktywizować strony do podjęcia określonych działań w postępowaniu. Podsumowując, już sam fakt, że postępowania przed sądem rodzinnym „rządzą się” swoimi prawami, warto, by uczestnicy tego postępowania mieli świadomość i wiedzę, którą w moim przekonaniu odnaleźć mogą w tej książce. Odpowiadając jeszcze na pytanie, na czym polega jej unikalność, warto zajrzeć do środka i przestudiować sam spis treści. „Pisma procesowe w postępowaniach przed sądem rodzinnym z objaśnieniami i wzorami do pobrania” to pierwsza na prawniczym rynku wydawniczym książka, która przedstawia zagadnienie nie tylko samego prawa rodzinnego, a więc wzorów pism z zakresu Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ale również znaleźć w niej można zagadnienia związane ze sporządzaniem pism z zakresu postępowania w sprawach nieletnich, postępowania mediacyjnego w sprawach rodzinnych oraz transgranicznego prawa rodzinnego. W pierwszym rozdziale pochylił się nad wzorami pism z Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a więc pozwami i wnioskami, które zawierają omówienie najważniejszych zagadnień dotyczących m.in.: zawarcia małżeństwa, praw i obowiązków małżonków, małżeńskich ustrojów majątkowych, rozvodu i separacji, stosunków między rodzicami a dziećmi, przysposobienia, alimentów, opieki i kurateli. Warto dodać, że wzory pism zostały wzbogacone o najnowsze orzecznictwo. Mając też świadomość sformalizowania procedury cywilnej przy okazji ostatnich nowelizacji, nie zabrakło również pewnych praktycznych informacji, takich jak wysokość należnej opłaty, sposobu prawidłowego

formułowania wniosków, a także innych oświadczeń, które są niezbędnymi warunkami przyjęcia przez sąd pozwu lub wniosku do rozpoznania. My, profesjonalni pełnomocnicy, stale czujemy niepokojący oddech na karku jednej z ostatnich nowelizacji (weszła w życie w listopadzie 2019 r.). Od tamtego czasu, zgodnie z art. 1301a § 1 KPC, sąd ma możliwość zwrócić stronie zastępowanej przez profesjonalnego pełnomocnika pismo, które dotknięte jest „brakami formalnymi, które uniemożliwiają pismu nadania mu właściwego biegu”. Liczę, że dzięki naszym wzorom będziemy w stanie zminimalizować możliwość zwrotu pisma lub wystąpienia innych uchybień formalnych, które z pewnością spowalniają rozpoznanie sprawy, co w sprawach rodzinnych jest szczególnie niepożądane. Tak jak wspomniałam wcześniej, nie zatrzymaliśmy się ze współautorami wyłącznie na Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, ale mając na uwadze uchwalenie nowej ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, zdecydowaliśmy poświęcić w książce miejsce również i wzorom pism z tej ustawy. Ta ostatnia regulacja prawna wprowadziła wiele nowych rozwiązań, a książka posłuży prawnikom, kuratorom sądowym, dyrektorom placówek oświatowych i wychowawczym jako niezbędna pomoc przy tworzeniu pism związanych z tą nową ustawą. Wystarczy bowiem wskazać na nowe uprawnienia dyrektora placówki oświatowej, który od 1.9.2022 r. nie musi zawiadamiać Policji lub sądu rodzinnego o każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia. Zamiast tego, w przypadku drobnych wykroczeń, może za zgodą rodziców sam zdecydować o rodzaju konsekwencji, jakie poniesie nieletni sprawca. Postępowania z zakresu ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich są również specyficzne, ponieważ łączą w sobie zarówno procedurę cywilną, jak i karną. Profesjonalny pełnomocnik występujący przed sądem w tego typu sprawach powinien znać bardzo dobrze i jedną, i drugą procedurę. Żywię nadzieję, że dzięki temu, że w publikacji zawarto dużą liczbę pism z zakresu postępowań w sprawach nieletnich, łatwiej będzie efektywnie reprezentować interesy nieletniego (jego przedstawicieli ustawowych) lub pokrzywdzonego. W ostatnim czasie duży nacisk kładzie się na postępowania mediacyjne, jako sposób rozwiązania konfliktu, w którym biorą udział strony i bezstronny mediator. Obecnie, stosownie do art. 187 § 1 pkt 3 KPC pozew lub wniosek obok innych warunków formalnych powinien również zawierać informację, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia. Na podstawie art. 10 KPC w sprawach, w których zawarcie ugody jest dopuszczalne, sąd w każdym etapie postępowania dążyć ma do ugodowego załatwienia sprawy, w szczególności nakłaniając strony do mediacji. Ponadto na podstawie art. 210 § 22 KPC sąd poucza strony o możliwości ugodowego załatwienia sporu, zwłaszcza w drodze mediacji. Nałożenie takiego obowiązku na sąd powoduje, że rola mediacji z każdym rokiem wzrasta. Jako adwokat, w swojej praktyce zawodowej, również dostrzegam to zjawisko. Dlatego też, w tej publikacji nie mogło zabraknąć pism procesowych dotyczących mediacji w sprawach rodzinnych. Rozdział ten jest adresowany nie tylko do stron postępowania, tak aby uświadomić im, na czym dokładnie polega mediacja (dzięki zapoznaniu się ze wzorami pism będą mieć wiedzę na temat przebiegu samego postępowania mediacyjnego),

ale również do mediatorów, wobec których nie ma wymogu, aby posiadali wykształcenie prawnicze. Ma to szczególne znaczenie, zwłaszcza że wymagamy od nich, by sporządzona przez nich ugoda mediacyjna była zgodna z przepisami prawa rodzinnego i była egzekwowalna (ma to szczególne znaczenie przy ugodach w sprawie regulowania kontaktów między rodzicem a dzieckiem). Wprawdzie sąd ma możliwość ingerencji w treść takiej ugody zawartej przed mediatorem, zanim formalnie ją zatwierdzi, to jednak warto, by już na etapie postępowania mediacyjnego, pisma nie były dotknięte wadami. Kolejny rozdział był dla mnie dużym wyzwaniem, gdyż do tej pory nie spotkałam się na prawniczym rynku wydawniczym ze wzorami pism w transgranicznych postępowaniach rodzinnych. Nie będzie zaskoczeniem, jeśli napiszę, że świat się bardzo skurczył. Polska jest od ponad 19 lat członkiem Unii Europejskiej. Nasi rodacy nie tylko korzystają z traktatowej swobody przepływu osób, nie tylko pracują za granicą, ale zakładają rodziny, jeżdżą nie tylko do krajów UE, ale po całym świecie. Jak to w życiu, zdarza się, że małżeństwo migrującej rodziny nie wytrzymuje próby czasu. W międzyczasie na świat przychodzą dzieci, małżonkowie się rozwodzą, wyjeżdżają, razem z nimi przemieszczają się ich małe dzieci. Pojawia się wówczas (dość powszechny dziś) problem – który sąd jest właściwy w sprawie o rozwód, alimenty, władzę rodzicielską? Nie możemy również zapomnieć w tym kontekście o zeszłorocznym tragicznym wydarzeniu – inwazji Rosji na Ukrainę 24.2.2022 r. o godzinie 3:45. Skutkiem wojny rosyjsko-ukraińskiej była przymusowa migracja Ukraińców do Polski. Według danych ze Straży Granicznej od początku agresji Rosji, granicę polsko-ukraińską przekroczyło ponad 13,1 mln uchodźców z Ukrainy. Szacuje się, że obecnie w naszym kraju przebywa ok. 3 mln obywateli Ukrainy, z czego połowa była tu już przed agresją Rosji. A życie toczy się dalej. Obywatele Ukrainy zakładają rodziny, podejmują zatrudnienie. Nasze prawo rodzinne również musiało dostosować się do tej nowej sytuacji. W tym kontekście duże znaczenie ma ustawa z 12.3.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.). Reguluje ona m.in. szczególne regulacje dotyczące kształcenia, wychowania i opieki dzieci i uczniów będących obywatelami Ukrainy.

Ostatni rozdział poświęcono proceduralnym aspektom pism w sprawach rodzinnych. W tym kontekście zależało nam na przedstawieniu najpowszechniejszych w tego typu postępowaniach pism, wniosków dowodowych (m.in. przeprowadzenia dowodu z opinii OZSS, który to dowód w sprawach związanych ze stosunków między rodzicami a dziećmi występuje bardzo często). Biorąc pod uwagę jedną z ostatnich nowelizacji KPC, w tym także rzeczywistość pandemiczną, zdecydowaliśmy się przedstawić stosowaną nierzadko przez sąd instytucję zeznań świadków na piśmie, gdzie wcześniej sąd obliuguje strony do pisemnego przedstawienia dla świadków pytań. Być może część czytelników odczuje niedosyt, zapewne książka mogłaby zawierać jeszcze więcej pism procesowych. Zresztą pracując nad publikacją, cały czas pojawiały się nowe pomysły. Jednakże w pewnym momencie należało powiedzieć „stop” i postawić ostatnią kropkę nad „i”. Liczę jednak, że zawarliśmy kwintesencję pism z prawa rodzinnego, dodatkowo wzbogacając o wzory pism z mniej powszechnych niż KRO ustaw.

Przechodząc do najprzyjemniejszej części tego wprowadzenia, pragnę podziękować w pierwszej kolejności wszystkim współautorom: Pani Mecenaszce *Patrycji Balcer-Czarneckiej*, Panu Kuratorowi i Mediatorowi *Pawłowi Czarneckiemu*, Pani Mecenaszce *Małgorzacie Eysymontt*, Pani Mecenaszce *Sonii Głogowskiej*, Pani Mecenaszce *Paulinie Pacek-Berek* oraz przyszłej Pani Sędzi, *Roksanie Wszótek*. Wszyscy współautorzy pracowali w pocie czoła, wzajemnie się wspierając i służąc radą. Cieszę się, że autorzy na co dzień pracują w różnych ośrodkach naukowych, a także odbywają praktykę zawodową w różnych polskich miastach, zarówno w tych mniejszych, jak i również tych królewskich i stołecznych. Mogliśmy wymienić się doświadczeniami, przedyskutować sporne kwestie, a przede wszystkim służyć sobie wzajemną pomocą. Dziękuję również Pani *Agnieszce Sypniewskiej-Kozak* (Szefowej Działu Literatury Prawniczej w firmie C.H. Beck) oraz Pani *Wiolecie Beczek* (Manager Publikacji Działu Literatury Prawniczej w firmie C.H. Beck) za wsparcie i cierpliwość, a przede wszystkim za obdarzenie nas zaufaniem i danie nam szansy, dzięki czemu Państwo – jako czytelnicy, mogą dziś trzymać w swoich dłoniach naszą książkę. Wreszcie, *last but not least*, wiele wdzięczności mam wobec mojego Męża *Pawła* oraz Synka *Andrzejka* za wsparcie (merytoryczne, a przede wszystkim to pozamerytoryczne). Dzięki Wam, nasza rodzina, pozostająca pod ochroną wyrażoną w art. 18 Konstytucji RP oraz w aktach prawnych niższego rzędu, nie jest tylko czymś ważnym, ale jest wszystkim.

Olkusz, lipiec 2023 r.

Aleksandra Kluczevska

[Przejdź do księgarni →](#)